

Thực trạng quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở các trường tiểu học Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh

Nguyễn Thị Thanh Lan*

*HVCH, Trường Đại học Sài Gòn

Received: 03/10/2024; Accepted: 14/10/2024; Published: 12/11/2024

Abstract: Based on the presentation of “The current status of psychological counseling management for students in primary schools in District 3, Ho Chi Minh City”, from there, propose measures to manage psychological counseling activities for students in public primary schools in District 3, Ho Chi Minh City.

Keywords: Situation, school counseling, management

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, tâm lý học đường tại nước ta đang là vấn đề được các cấp quản lý giáo dục và cha mẹ học sinh quan tâm. Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Thông tư 31/2017/TT-BGDĐT, Thông tư số 33/2018/TT-BGDĐT và Thông tư số 20/2023/TT-BGDĐT đã tạo ra hành lang pháp lý cho hoạt động tư vấn tâm lý và công tác xã hội trong trường học; góp phần giúp hoạt động tư vấn, hỗ trợ cho học sinh trong các trường phổ thông hiệu quả hơn và hình thành một mạng lưới trợ giúp học sinh trước những nguy cơ gặp khó khăn tâm lý - xã hội trong học tập và cuộc sống; nâng cao kiến thức – kỹ năng để học sinh giải quyết những khó khăn, căng thẳng, khủng hoảng tạm thời về tâm lý, phát huy tiềm năng, năng lực học tập của bản thân; bảo vệ học sinh trước những nguy cơ bị xâm hại, bị bạo lực.

Qua 2 năm thực hiện chương trình giáo dục phổ thông 2018, nền giáo dục Việt Nam đã có bước chuyển biến tích cực. Bên cạnh đó có nhiều công trình, nghiên cứu về quản lý hoạt động tư vấn tâm lý học đường cho người học ở nước ngoài và tại Việt Nam, cho thấy sự quan tâm của các nhà khoa học đối với hoạt động này. Quản lý hoạt động tư vấn tâm lý học đường cũng được nhiều sự quan tâm từ các ban ngành và đoàn thể. Tuy nhiên, các nghiên cứu ở nước ta thường tập trung ở bậc trung học phổ thông. Hiện nay, chưa có nhiều nghiên cứu về quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở bậc tiểu học, trong đó chưa có nghiên cứu về vấn đề này ở các trường tiểu học công lập Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Địa bàn và khách thể khảo sát

Khảo sát tại 8 trường Tiểu học công lập Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh gồm: 1) TiH Lương Định Của, 2) TiH Nguyễn Thái Sơn, 3) TiH Kỳ Đồng, 4)

TiH Nguyễn Việt Hồng, 5) TiH Trần Quốc Thảo, 6) TiH Nguyễn Thanh Tuyên, 7) TiH Nguyễn Sơn Hà, 8) TiH Nguyễn Thi

2.2. Thực trạng quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở các trường tiểu học Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh

2.2.1. Thực trạng về tầm quan trọng của quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh

Qua khảo sát 30 cán bộ quản lý và 120 GV cho thấy việc nhận thức về tầm quan trọng của quản lý hoạt động tư vấn tâm lý trong trường TiH đều được đánh giá ở mức “Quan trọng” với điểm trung bình chung là của cán bộ quản lý và GV là 4.02 điểm. Trong đó, nội dung “Việc quản lý giúp cho hoạt động tư vấn tâm lý của nhà trường được thực hiện một cách chủ động, theo kế hoạch” được đánh giá cao nhất với điểm trung bình của cán bộ quản lý là 4.16 điểm, điểm trung bình của GV là 4.17 điểm; thấp nhất là nội dung “Giúp đánh giá mức độ thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh và kịp thời điều chỉnh các sai sót” với điểm trung bình của cán bộ quản lý là 3.90 điểm, điểm trung bình của GV là 3.89 điểm. Điều này cho thấy tầm quan trọng của việc quản lý hoạt động tư vấn tâm lý tại trường Tiểu học.

Đa số cá nhân nhận thức tầm quan trọng của quản lý hoạt động tư vấn tâm lý. Kết quả cho thấy nhận thức vấn đề này khá đầy đủ. Việc quản lý giúp cho hoạt động tư vấn tâm lý của nhà trường được thực hiện một cách chủ động, theo kế hoạch; đảm bảo được sự phối hợp đồng bộ giữa các bộ phận và cá nhân trong thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh; đảm bảo hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh được thực hiện đúng chỉ đạo của cấp trên; giúp đánh giá mức độ thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh và kịp thời điều chỉnh các sai sót.

Phòng vấn cán bộ quản lý và giáo viên cũng cho thấy kết quả tương tự, đa số cá nhân nhận thức tầm quan trọng của quản lý hoạt động tư vấn tâm lý chỉ tập trung một số vấn đề như: tư vấn phòng chống bạo lực học đường, tư vấn tâm lý giới tính, tư vấn kỹ năng, phương pháp học tập hiệu quả.

Nhìn chung, kết quả khảo sát cho thấy ý kiến của cán bộ quản lý, giáo viên, đồng ý về tầm quan trọng của quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh tại trường TiH.

2.2.2. Thực trạng lập kế hoạch hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở trường tiểu học

Qua khảo sát về thực trạng lập kế hoạch hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh tại các trường Tiểu học thì việc lập kế hoạch được đánh giá “Thực hiện mức độ Thường xuyên” với điểm trung bình chung của CBQL là 4.18 điểm, điểm trung bình chung của GV là 4.20 điểm.

Thực hiện với mức độ tốt nhất là nội dung “Xây dựng tiêu chí đánh giá hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh” với điểm trung bình của CBQL là 4.37 điểm, điểm trung bình của GV là 4.35 điểm.

Phòng vấn cán bộ quản lý thì 8/8 trường có thực hiện việc lập kế hoạch theo năm; có 04/8 trường thực hiện việc lập kế hoạch theo học kì và theo từng tháng.

Kết quả này cũng khá tương đồng khi phỏng vấn giáo viên chủ nhiệm và giáo viên phụ trách công tác tư vấn tâm lý. Có 06/10 giáo viên chủ nhiệm và 10/10 người phụ trách công tác tư vấn tâm lý thực hiện việc lập kế hoạch hoạt động theo kế hoạch của nhà trường”.

2.2.3. Thực trạng tổ chức thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở trường tiểu học

Qua khảo sát về việc tổ chức thực hiện chức năng tổ chức đạt “Mức độ Thường xuyên” với điểm trung bình chung của cán bộ quản lý là 4.04 điểm, điểm trung bình chung của GV là 4.15 điểm. Việc “Thành lập Tổ Tư vấn, hỗ trợ học sinh của nhà trường” được thực hiện tốt nhất với điểm trung bình của cán bộ quản lý là 4.17 điểm, điểm trung bình của GV là 4.33 điểm; tiếp theo đó là “Tạo điều kiện thực hiện kế hoạch hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh trong nhà trường” với điểm trung bình của cán bộ quản lý là 4.16 điểm, điểm trung bình của GV là 4.29 điểm; đứng thứ ba là “Phân công trách nhiệm trong Tổ Tư vấn học đường” với 4.13 điểm và thấp nhất là “Xác định mối quan hệ phối hợp với các cơ

quan, tổ chức bên ngoài nhà trường trong thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý” với điểm trung bình của cán bộ quản lý là 3.90 điểm, điểm trung bình của GV là 3.93 điểm. Không có nội dung nào bị đánh giá từ “Thực hiện mức độ Thành thạo” trở xuống.

Kết quả khảo sát trên cũng phù hợp với điều kiện nhân sự thực tế tại các trường TiH công lập Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh. Theo qui định thì hiệu trưởng sẽ phân công giáo viên nhân viên làm công tác kiêm nhiệm công tác tư vấn tâm lý, song song đó sẽ phối hợp với các lực lượng có sự liên hệ gần gũi với học sinh nhiều nhất như giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn. Điều này giúp nâng cao hiệu quả tư vấn tâm lý cho học sinh.

Tuy nhiên, ở một số trường, việc tổ chức thực hiện như tổ chức khảo sát, xây dựng dữ liệu tâm lý ban đầu đối với học sinh đầu cấp học; tổ chức chuyên đề về hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh; xác định mối quan hệ phối hợp với Đội thiếu niên tiền phong Hồ Chí Minh trong thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý; xác định mối quan hệ phối hợp với cha mẹ HS trong thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý chưa có sự chặt chẽ và thống nhất.

Phòng vấn cho thấy có 8/8 cán bộ quản lý tại 08 trường trả lời: “Nhà trường đã thành lập được Tổ tư vấn tâm lý”. Tuy nhiên, ở một số trường, việc tổ chức thực hiện như tổ chức khảo sát, xây dựng dữ liệu tâm lý ban đầu đối với học sinh đầu cấp học, tổ chức chuyên đề về hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh, tạo điều kiện thực hiện kế hoạch hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh trong nhà trường chưa có sự chặt chẽ và thống nhất. Việc tư vấn tâm lý chỉ mang tính chất thông báo, nhắc nhở là chính chưa có sự hướng dẫn, cách thực hiện như thế nào; chủ yếu giáo viên chủ nhiệm tự làm; không có phân công cụ thể; Phụ huynh chưa biết đến nhiều.

2.2.4. Thực trạng chỉ đạo thực hiện kế hoạch hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở trường tiểu học

Qua khảo sát cán bộ quản lý và giáo viên về thực trạng chỉ đạo hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh tại 08 trường Tiểu học cho thấy 03/11 nội dung của việc lãnh đạo hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh tại các trường được đánh giá “Thực hiện mức độ Luôn luôn” đó là “Chỉ đạo bầu Tổ tư vấn học đường, Tổ trưởng tổ Tư vấn học đường” với điểm trung bình cao nhất của cán bộ quản lý là 4.33 điểm, điểm trung bình của GV là 4.32 điểm; “Chỉ đạo giáo viên thực hiện hoạt động tư vấn thông qua các hoạt động của

câu lạc bộ, trang thông tin điện tử của nhà trường, tư vấn trực tuyến qua mạng nội bộ, điện thoại, thư điện tử...” với điểm trung bình của CBQL là 4.27 điểm, điểm trung bình của GV là 44.27 điểm; “Chỉ đạo giáo viên kịp thời nắm bắt được những tâm tư, xúc cảm, sự thay đổi bất thường trong tâm lý học sinh...” với điểm trung bình của CBQL là 4.21 điểm, điểm trung bình của GV là 44.26 điểm. Các nội dung còn lại được đánh giá “Thực hiện mức độ Thường xuyên”. Trong đó nội dung “Chỉ đạo giáo viên xây dựng sổ tay tư vấn học đường” có điểm trung bình thấp nhất với điểm trung bình của CBQL là 3.83 điểm, điểm trung bình của GV là 3.97 điểm.

Thực tế tại Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh công tác tư vấn tâm lý cho học sinh được lãnh đạo Thành phố, Ủy ban nhân dân tỉnh và Sở Giáo dục và Đào tạo rất quan tâm. Vì vậy giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, tổng phụ trách và người làm công tác tư vấn tâm lý được tạo điều kiện bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ tư vấn tâm lý. Bên cạnh đó Sở Giáo dục và Đào tạo cũng chỉ đạo 100% trường học phải thành lập Tổ tư vấn tâm lý trong trường học và thiết lập các kênh tư vấn tâm lý đa dạng và phong phú như: tư vấn trực tiếp, tư vấn qua điện thoại, tư vấn qua email...tuy nhiên hình thức và nội dung còn đơn giản, chưa phong phú và chưa đầy đủ.

Kết quả phỏng vấn 34 người gồm: 10 giáo viên chủ nhiệm, 10 giáo viên bộ môn, 04 tổng phụ trách và 10 giáo viên được phân công làm công tác tư vấn tâm lý thì có 34/34 người trả lời là được tạo điều kiện bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ tư vấn tâm lý.

2.2.5. Thực trạng kiểm tra, đánh giá thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở trường tiểu học

Qua khảo sát thực trạng kiểm tra, đánh giá thực hiện hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh trong trường Tiểu học thì hoạt động này tại trường cũng chỉ được đánh giá “Thực hiện mức độ Đạt” với điểm trung bình chung của CBQL là 4.16 điểm, điểm trung bình chung của GV là 4.14 điểm. Với 04 nội dung cao nhất là “Xây dựng và phổ biến các tiêu chí đánh giá” có điểm trung bình của CBQL là 4.35 điểm, điểm trung bình của GV là 4.22 điểm; xếp thứ hai là “Kiểm tra đột xuất, kiểm tra định kỳ hàng tháng các hoạt động kiểm tra đánh giá hoạt động tư vấn tâm lý” với điểm trung bình của CBQL là 4.21 điểm, điểm trung bình của GV là 4.27 điểm; tiếp theo là hoạt động Khen thưởng cá nhân và tập thể có thành tích tốt, nhắc nhở và phê bình cá nhân và

tập thể chưa tốt” có điểm trung bình của CBQL là 4.19 điểm, điểm trung bình của GV là 4.20 điểm và “Xác định hình thức kiểm tra và đánh giá hoạt động kiểm tra đánh giá hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh tiểu học trong nhà trường” với điểm trung bình của CBQL là 4.20 điểm, điểm trung bình của GV là 4.10 điểm.

Phòng vấn cán bộ quản lý, giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn, giáo viên được phân công làm công tác tư vấn tâm lý cho thấy có 04/08 trường không xây dựng tiêu chí xác định hình thức kiểm tra và đánh giá hoạt động kiểm tra đánh giá hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh tiểu học trong nhà trường,...thậm chí có trường không thực hiện việc xác định mục đích, nội dung kiểm tra, đánh giá hoạt động hoạt động kiểm tra đánh giá hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh tiểu học.

3. Kết luận

Quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở các trường tiểu học công lập Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh đã được quan tâm thực hiện; tuy nhiên thực tế còn một số hạn chế, bất cập. Nếu hệ thống được lí luận về quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở trường tiểu học, khảo sát, đánh giá toàn diện, khách quan thực trạng quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở các trường tiểu học công lập Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh, thì sẽ đề xuất được các biện pháp quản lý hoạt động tư vấn tâm lý cho học sinh ở các trường tiểu học công lập Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh có tính cấp thiết, tính khả thi cao.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2017). *Hướng dẫn thực hiện công tác tư vấn tâm lý cho học sinh trong trường phổ thông*. Ban hành theo Thông tư số 31/2017/TT-BGDĐT ngày 18/12/2017.
2. Bùi Minh Hiền & Nguyễn Vũ Bích Hiền (đồng chủ biên). (2015). *Quản lí và lãnh đạo nhà trường*. Hà Nội: NXB Đại học Sư phạm.
3. Lê Duy Hùng, Trần Thị Thu Thủy, Phạm Xuân Hương. (2021). *Tự đánh giá về việc thực hiện các chức năng của người làm công tác tư vấn tâm lý học đường*. Tạp chí Khoa học trường Đại học Sư Phạm TP.HCM, tập 18, số 1, trang 145 – 152.
4. Phạm Thị Phương Thúc, Phan Thị Hương Giang, Bùi Thị Thao. (2023). *Sức khỏe tâm thần của học sinh tiểu học tại Hà Nội: Thực trạng và khuyến nghị*. Tạp Chí Khoa Học Giáo Dục Việt Nam, tập 20, số 04, tr. 63 – 68.